

VHL-studenten maken plannen voor Grieks landschap

Natuur voor een prikkie

Geldgebrek in Griekenland dreigt ten koste te gaan van het toch al noodlijdende natuurbeheer. Hoe kun je met creatieve oplossingen het tij keren? VHL-studenten uit Velp bogen zich ter plekke over dat probleem, samen met studenten uit andere landen.

tekst: Alexandra Branderhorst / **foto's:** Alexandra Branderhorst en Mario Crecente

Het is bewolkt, niet echt wat je eind mei in Griekenland verwacht. Vanachter het witte hotelgebouw klinkt het ritmische geluid van de golven die bruisend stukslaan op het kiezelstrand. Esther Korteweg loopt met een medestudent de marmeren hoteltrappen af. Bloemengeuren hangen in de lucht. De derdejaars Tuin- en landschapsinrichting aan Van Hall Larenstein (VHL) lopen direct naar een grote struik met orangerode bloemetjes die boven hun middel uitkomt. 'In Nederland komt ie maar tot hier', zegt Esther enthousiast, terwijl ze met haar hand naar haar knieën reikt.

Esther is een van de zes VHL-studenten die meedoet aan een vijfdaagse workshop in Patras, samen met studenten uit Spanje, Albanië en uit Griekenland zelf. Ze richten zich op het nabijgelegen natuurgebied Strofylia,

dat uniek is vanwege de zandduinen, de wetlands en de zeldzame parasolpijnboomen. Maar landbouw en toerisme zorgen voor vervuiling. Er wordt gekampeerd, gejaagd en hout gehakt - allemaal illegaal. De zomerse droogte vergroot bovendien de kans op bosbranden.

De eerste ochtend aanschouwen Esther en de andere studenten Strofylia met eigen ogen. Ze interviewen een boer, een hoteleigenaar, een natuurbeschermer, het management van Strofylia en twee locoburgemeesters. Zo krijgen ze een beeld van de problemen en tegengestelde belangen. De boer zegt bijvoorbeeld dat hij geen zware bestrijdingsmiddelen gebruikt, maar volgens het beheer is het water vervuild met giftige pesticiden.

Er is bovendien weinig geld om de problemen op te lossen. Vóór de crisis kwam natuurbeheer er in Griekenland al bekaaid vanaf. Zo'n 80 procent van het geld werd opgebracht door de EU, 20 procent kwam van de Griekse staat. Maar de Grieken hebben de geldkraan nu helemaal dichtgedraaid, vertelt het hoofd bosbeheer. Esthers studiegenoot Rik Schrijver vraagt of er geen manier is om geld te verdienen, bijvoorbeeld door gereguleerde houtkap toe te staan. 'Helaas zijn daar in Griekenland geen mogelijkheden voor', luidt het antwoord. 'De wet verbiedt het om winst uit de natuur te halen. Vissers, boeren en toeristen betalen wel, maar dat geld gaat naar de overheid en niet naar het beheer.'

WRIJVING

Aan ronde tafeltjes in een conferentiezaaltje in het hotel beginnen de studenten die avond in drie gemengde groepen met hun werk. In de groepen ontstaat al snel wrijving. 'De Grieken en Spanjaarden duiken meteen de details in, terwijl wij op de hoofdlijnen zitten', legt Esther uit. Een praatje met de docenten biedt soelaas. 'We hebben nu een aanpak waarbij iedereen zijn talenten kan benutten. Eerst waren sommigen heel stil, dan krijg je het idee: daar heb je die dominante Nederlanders weer die alles regelen. Nu heeft iedereen een eigen inbreng.'

'We experimenteren al een tijdje met deze intensieve workshops', vertelt Wim Timmermans, lector Groene leefomgeving van steden bij VHL. 'Het is een soort hoge-

Esther (blauw shirt): Grieken duiken meteen de details in, wij zitten op de hoofdlijnen.'

drukpan, waarin we studenten van verschillende studies een *overload* aan informatie voeren en ze zelf oplossingen laten bedenken.' Zijn lectoraat organiseert dit bezoek, dat aanhaakt bij het Europese project F:ACTS!, waarin veertien organisaties uit acht landen strategieën zoeken om met klimaatverandering om te gaan.

Vanuit VHL was Esther de eerste die zich opgaf voor deze workshop. 'Ik dacht: die kans moet ik aangrijpen. Klimaatverandering is het thema van de toekomst.' Het is geen verkapte vakantie, de studenten werken van 9 uur 's ochtends tot 9 uur 's avonds, met anderhalf uur lunchpauze ertussenin. Slechts twee keer zien ze kans om een kwartier het zwembad in te duiken.

Eén avond gaan ze uit eten in de stad. De verlaten en soms vervallen winkelpanden in het stadscentrum zijn stille getuigen van de crisis. Maar het restaurantje zit rond middernacht barstensvol met jonge mensen. 'Grieken blijven altijd uitgaan. Ze gaan nu, met de crisis alleen minder vaak, en doen de hele avond met één drankje', legt de Griekse Christiana uit.

HELDENDADEN

De laatste dag is het stressen voor de eindpresentatie die avond. Voor een gezelschap van hoogwaardigheidsbekleders toont een van de Griekse studenten een filmpje met indringende beelden van brandende bossen, overstromingen en verdroogde aarde, vergezeld van droevige muziek. 'Maar dat was voor de komst van de studenten', staat er dan, waarna beelden volgen van oplossingen als ophoging van de duinen, een plan voor brandbestrijding en educatie voor kinderen.

De tweede groep studenten pleit voor ecotoerisme en grijpt terug op een oude Griekse mythe. De halfgod Hercules heeft de meeste van zijn heldendaden op de noordelijke Peleponnesus verricht, waar enkele natuurgebieden liggen. Hercules zou bij Strofylia een enorme muur hebben gebouwd als bescherming tegen vijanden. Door natuur en mythe met elkaar te verbinden, kan het gebied meer bekendheid verwerven, denken de studenten. Ten slotte pleit de laatste groep voor een 'cradle to cradle'-aan-

'Grieken blijven altijd uitgaan. Ze gaan nu, met de crisis alleen minder vaak'

pak, met onder meer organisch boeren, regenwateropslag en afvalverwerking.

De directeur van de ontwikkelingsorganisatie voor de West-Griekse regio NEA, Kostas Giotopoulos is geïnspireerd geraakt. NEA is de organisatie die het studentenbe-

Studenten verkennen Strofylia.

Hoe verbeter je het noodlijdende natuurbeheer in Griekenland.

zoek heeft aangevraagd. 'Jonge mensen kijken met andere ogen en geven een nieuw perspectief. Wij zien de moeilijkheden op de weg, de studenten zien het doel aan het einde van de weg. Jullie ideeën hebben de lokale politici enthousiast gemaakt', aldus Giotopoulos.

Esther vindt het jammer dat er niet meer tijd was. 'Soms was het lastig communiceren en iedereen had in het begin een ander idee bij het onderwerp. Toch is het verrassend dat we in zo'n korte tijd dit eindresultaat hebben bereikt.' Ook zij heeft inspiratie voor de toekomst opgedaan. 'Als ik ben afgestudeerd, wil ik het liefst dit soort internationale projecten opzetten.'